

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету соціології та
управління

М. А. Лепський

2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДВ 4.17 «Релігійна політика»

напрямок підготовки 6.030104 – “Політологія”

спеціалізація Політичний менеджмент та реклама

факультет соціології та управління

2016-2017 навчальний рік

Робоча програма «Релігійна політика» для студентів
за напрямом підготовки 6.030104 - «Політологія». „29” серпня, 2016 року – 8 с.
Розробник: Хорішко Л.С., к.політ.н., доц. каф. політології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
Протокол від “29” серпня 2016 року № 1
Завідувач кафедри _____ Є.Г. Цокур

“ _____ ” _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною радою факультету соціології та управління
Протокол від “30” серпня 2016 року № 1
Голова _____ О.С. Малинівська

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0301 – «Соціально-політичні науки»	За вибором	
	Напрямок підготовки 6.030104 – «Політологія»		
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		1 -й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	
		Семінарські	
		16 год.	
		Самостійна робота	
		58 год.	
		Вид контролю:	
		іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 32 години.: 58 год. (1 : 1,81)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: дати студентам необхідні знання стосовно особливостей та специфіки виникнення політики і релігії, їх роль у розбудові перших цивілізацій.

Завдання:

- розкрити особливості взаємодії та взаємозв'язку релігії і політики;
- вивчити специфіку впливу релігії на політичні системи країн світу;
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

1. Сутність взаємодії та взаємозв'язку релігії і політики.
2. Основні види світових релігій.
3. Чинники, що впливають на ступінь активності людини в політиці.
4. Основні тенденції взаємодії релігії і політики в майбутньому.
5. Можливості практичного застосування отриманих знань.

Вміти:

1. Фахово тлумачити головні терміни даного курсу.
2. Розпізнавати особливості світових релігій та їх вплив на динаміку політичних процесів.
3. Застосовувати теоретичні знання на практиці.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ I. Релігія і політика: політико-філософський аспект взаємодії

Тема 1. Релігія і політика як соціальна реальність

Тема 2. Типологія світових релігій

Розділ II. Роль релігій в політичних системах країн світу

Тема 1. Релігія та її місце в політичній системі Китаю та Індії

Тема 2. Релігія та її місце в політичній системі Японії

Тема 3. Релігія та її місце в політичній системі США

Тема 4. Релігія та її місце в політичних системах ЄС

Тема 5. Релігія та її місце в політичних системах України

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с/п	лаб	с.р.		л	с/п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	13
Розділ 1. Релігія і політика: політико-філософський аспект взаємодії										
Тема 1. Релігія і політика як соціальна реальність	21	4	2		15					
Тема 2. Типологія світових релігій	19	2	2		15					
Разом за розділом 1	40	6	4		30					
Розділ 2. Роль релігій в політичних системах країн світу										

Тема 1. Релігія та її місце в політичній системі Китаю та Індії	8	2	2		4					
Тема 2. Релігія та її місце в політичній системі Японії	8	2	2		4					
Тема 3. Релігія та її місце в політичній системі США	8	2	2		4					
Тема 4. Релігія та її місце в політичних системах ЄС	12	2	2		8					
Тема 5. Релігія та її місце в політичній системі України	14	2	4		8					
Разом за розділом 2	50	10	12		28					
Усього годин	90	16	16		58					

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Релігія і політика як соціальна реальність	4
2	Типологія світових релігій	2
3	Релігія та її місце в політичній системі Китаю та Індії	2
4	Релігія та її місце в політичній системі Японії	2
5	Релігія та її місце в політичній системі США	2
6	Релігія та її місце в політичних системах ЄС	2
7	Релігія та її місце в політичній системі України	2
	Усього:	16

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Релігія і політика як соціальна реальність	2
2	Типологія світових релігій	2
3	Релігія та її місце в політичній системі Китаю та Індії	2
4	Релігія та її місце в політичній системі Японії	2
5	Релігія та її місце в політичній системі США	2
6	Релігія та її місце в політичних системах ЄС	2
7	Релігія та її місце в політичній системі України	4
	Усього:	16

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1	Релігія і політика як соціальна реальність	15
2	Типологія світових релігій	15
3	Релігія та її місце в політичній системі Китаю та Індії	4
4	Релігія та її місце в політичній системі Японії	4
	Релігія та її місце в політичній системі США	4
5	Релігія та її місце в політичних системах ЄС	8
6	Релігія та її місце в політичній системі України	8
	Разом	58

8. Методи навчання

Метод навчання – взаємопов'язана діяльність викладача та студентів, спрямована на засвоєння системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток. Метод навчання є способом керівництва пізнавальною діяльністю студентів, що має виконувати три функції: навчаючу, виховну і розвиваючу. Він є складним педагогічним явищем, в якому поєднані гносеологічний, логіко-змістовий, психологічний, педагогічний аспекти.

Вивчення даної навчальної дисципліни передбачає використання наступних методів:

- Репродуктивний метод. Викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають умінь застосовувати знання за зразком; Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам – в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.
- Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.
- Пояснювально-ілюстративний метод. Застосування даного методу передбачає засвоєння знань, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.
- Частково-пошуковий, або евристичний метод. Він направлений на організацію активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками.
- Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

9. Методи контролю

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Релігійна політика» включає:

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;

2 бали – змістовне доповнення;

1 бал – поверховий виклад матеріалу;

0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення тематичного розділу у вигляді контрольної роботи або тестування.

Оцінювання контрольних робіт:

10-12 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

7-9 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;

4-6 балів – поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел;

1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;

0 балів – відсутність відповідей.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі. Підсумковий контроль оцінюється в 40 балів з яких:

20 балів – відповідь на теоретичні питання

10 балів – тестові завдання

10 балів – практичне завдання

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Атестація 1		Атестація 2		Іспит	
Форми роботи	К-ть балів	Форми роботи	К-ть балів		
1.Доповнення на семінарі	6	1.Доповнення на семінарі	6		24
2.Повноцінна відповідь на семінарі	12	2.Повноцінна відповідь на семінарі	12		24
3.Виконання теоретичної к/р	12	3.Виконання теоретичної к / р	12		12
Разом	30	Разом	30		60
				40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	

C	75 – 84 (добре)	3 (задовільно)	
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

11. Методичне забезпечення

1. [Релігійна політика: Навчальна програма курсу / Укладач: Хорішко Л.С. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 11 с.](#)
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Релігійна політика» для студентів за напрямом підготовки 6.030104 - політологія
3. [Методичне забезпечення семінарських, практичних занять з курсу «Релігійна політика»](#)
4. [Методичне забезпечення самостійної роботи з курсу «Релігійна політика»](#)
5. [Перелік питань до заліку з курсу «Релігійна політика»](#)
6. [Контрольні завдання і тести з курсу «Релігійна політика»](#)
7. [Карта забезпечення навчальною літературою з курсу «Релігійна політика»](#)

12. Рекомендована література

Основна:

1. Васильев Л. С. История религий Востока. – М: Политиздат, 2000. – 256 с.
2. Варзар І. М. Політична етнологія як наука, історія, теорія, методологія, праксеологія. – К.: Основи, 1994. – 250 с.
3. Гаевский Б. Философия политики. – К.: Основи, 1993. – 150 с.
4. Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації в Україні”.
5. Кальниш Ю.Г. Наукове забезпечення державної політики в Україні в галузі релігійно-церковного життя // Збірник наукових праць Української Академії при Президентові України. “Реформування державної служби в Україні: стан, проблеми, перспективи”. - К.: Вид-во УАДУ, – 1998. - Випуск 2. – Ч. 1. – С. 243-247.
6. Кальниш Ю.Г. Державно-церковні відносини: світова практика і досвід України // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – 1999. – № 1. – С. 171-180.
7. Кальниш Ю.Г. Соціальна і гуманітарна роль церкви в українському суспільстві // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – 2000. – № 1. – С. 166-175.
8. Матецкая А., Самыгин С. Религиоведение. Краткий курс. Издательство Феникс, 2008. – 224 с.
9. Мирский Г. Ислам и нация: Ближний Восток и центральная Азия // Полис.- 1998. – № 2. – С. 35-41.
10. Сьомін С.В. Духовно-релігійні засади державотворчого процесу в Україні // Вісник УАДУ при Президентові України. - 2000. - № 2. – С. 245-253.
11. Сьомін С.В. Інтереси національної безпеки України у сфері державно-церковних відносин // Стратегічна панорама. – 1999. – № 1-2. – С. 116.
12. Шуба О. В. Релігія в етнонаціональному розвитку України. – К.: Генеза, 1997. – 238 с.
13. Щёкин Г. В. Социальная философия истории. - К.: МАУП, 1998. – 129 с.

Додаткова:

1. Автокефалія православної церкви на Україні // Людина і світ. – 1990. – № 1.
2. Академічне релігієзнавство / За ред. проф. А. Колодного. – К.: Світ знань, 2000. – 862 с.
3. Бабій М. Ю. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. – К.: Генеза, 1994. – 125 с.
4. Ворожейкина Т., Рашковский Е., Умнов А. Гражданское общество и религия // Мировая экономика и международные отношения. – 1997. – №7. – С. 15-25.
5. Градець О. Японські релігії як приклад сучасного синкретизму // Наука, релігія, суспільство. – 2010. - № 2. – С. 280-283.
6. Єленський В. Конституцію прийнято. Що далі?: Про напрями озвитку української системи церковно-державних відносин // Людина і світ. – 1996. – № 9. – С. 10-13.
7. Лубський В. Історія релігій [навч. посіб.]. – К.: Тандем, 2002. – 640 с.
8. Онищенко О. Громадянське суспільство: тенденції становлення // Наука і суспільство. – 2002. – № 1,2. – С. 12-15.
9. Рибачук М. Ф. Церква і держава // Державність. – 1994. – № 1. – С. 5-8.
10. Релігієзнавство: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / В. Х. Арутюнов, В. М. Мішин, Н. Ю. Бортникова та ін. — К.: КНЕУ. – 2001. – 201 с.
11. Релігієзнавчий словник / За ред. А. Кродного, Б. Лобовика. – К.: Основи, 1996. – 250 с.
12. Религиоведение: Уч. пособие/ Под ред. проф. Лобазова П.К. – Харьков: ООО «Одиссей», 2005, – 480 с.
13. Релігія в духовному житті українського народу. - К.: Наукова думка, 1994. – 135 с.
14. Українська церква між сходом і заходом / Наук. ред. П. Нароцький. – К.: Основи, 1996. – 150 с.
15. Членський В. Релігія і українське суспільство // Людина і світ. – 1996. – № 12. – С. 23-26

13. Інформаційні ресурси

1. Административно-политическое устройство Ватикана // <http://vaticancity.cc/blogcategory/administrativno-politicheskoe-ystroistvo-vatikana/http>:
2. Макаренко Е. Религия как фактор групповой самоидентификации Израиля // www.politex.info
3. Паращевін М. Релігія та релігійність в Україні / За ред.С.Макеєва.-К.: Ін-т політики, Ін-т соціології НАН України. – 2009. – 68 с. <http://www.kiis.com.ua/txt/doc/02042009/brosh.pdf>.
4. Пузырёв Д. Рост исламского фундаментализма: причины и следствия // Вестник МГУ. Сер.18. Социология и политология. - 2008. - № 3. <http://www.socio.msu.ru/documents/vestnik/archive/vestnik.2008-03-1.rtf>.
5. Радугин А Введение в религиоведение: теория, история и современные религии: курс лекций. — М.: Центр, 2000.— 240с. http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Relig/radug/index.php
6. Религия и конфликты / Под ред. Малашенко, Филатова. – М., 2007 или www.carnegie.ru
- 7.Эйзенштадт III. Религия и политическая система / Ерасов Б. Сравнительное изучение цивилизаций // www.gumer.info